

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

Rektor

BESLUT

2018-10-09

Dnr HS 2018/739

Anvisningar för särskilt pedagogiskt stöd vid funktionsnedsättning

Härmed fastställs *Anvisningar för särskilt pedagogiskt stöd vid funktionsnedsättning*. Anvisningarna träder i kraft den 9 oktober 2018 och ersätter då tidigare styrdokument från november 2009 (dnr HS 2009/466-50).

I anvisningarna beskrivs uppgifter och ansvar som relaterar till *särskilt pedagogiskt stöd*. Särskilt pedagogiskt stöd är ett nationellt samlingsbegrepp för de varierande stödformer som erbjuds enskilda studenter med funktionsnedsättning. Stödet syftar till att kompensera för svårigheter som kan uppkomma i studiesituationen för dessa studenter.

Förslaget till anvisningar har utformats av samordnaren för studenter med funktionsnedsättning Virpi Westin, biträdande chefen vid avdelningen för utbildnings- och studentstöd Elizabeth Persson samt utredaren Karin Windolf. Förankring i verksamheten har skett genom remissbehandling.

Beslutet fattas av rektorn Lars Niklasson vid rektors beslutsmöte den 9 oktober 2018 efter föredragning av Virpi Westin.

Lars Niklasson

Virpi Westin

Kopia till:

Rektorsfunktionen

Dekaner

Prefekter

Avdelningschefer vid institutionerna

Chefen för rektors kansli

Cheferna inom Högskolans verksamhetsstöd

Studentkåren

HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

Rektor

ANVISNINGAR

2018-10-09

Dnr 2018/739

Särskilt pedagogiskt stöd vid funktionsnedsättning

1. Inledning

Ett ökat antal studenter med funktionsnedsättning ställer krav på Högskolan i Skövde (Högskolan) när det gäller bemötande, kännedom om funktionsnedsättningar, utveckling av tillgängliga undervisningsformer samt utveckling av ett gynnsamt stöd. Arbetet handlar om att i möjligaste mån utjämna olikheter redan i planeringsstadiet för att ge alla studenter samma grundförutsättningar och därmed undvika specialanpassningar och särlösningar. Ibland kan dock särskilda lösningar för enskilda studenter vara nödvändiga för att kompensera de brister som ändå kan finnas eller uppstå när det gäller den generella tillgängligheten.

I dessa anvisningar beskrivs arbetet med att underlätta studiesituationen för studenter med funktionsnedsättning¹ inom ramen för *särskilt pedagogiskt stöd*. Särskilt pedagogiskt stöd är ett nationellt samlingsbegrepp för de varierande stödformer som erbjuds enskilda studenter med funktionsnedsättning. Syftet med stödet är att kompensera för svårigheter som kan uppkomma i studiesituationen för dessa studenter. Stödet kan inbegripa centrala beslut om stödåtgärder och övrigt pedagogiskt stöd samt rekommendationer om stödåtgärder till lärare som är ansvariga för undervisning och examination.

Anvisningarna har sin grund i den omfattande reglering som finns inom området, såväl internationellt och nationellt som lokalt vid Högskolan. *Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2008:23)* och *standardregler för delaktighet och jämlikhet* samt *diskrimineringslagen (2008:567)* är exempel på internationell och nationell reglering. Vid Högskolan berörs funktionshinder och lika villkor i styrdokument på olika nivåer, bland annat i *Utvecklingsplan för Högskolan i Skövde 2017-2022* (dnr HS 2015/1011) och *Riktlinjer för lika villkor* (dnr HS 2018/192).

Högskolans arbete med tillgänglighet generellt – som inkluderar fysisk miljö, verksamhet och information – beskrivs i *Riktlinjer för tillgänglighet* (dnr HS 2014/192).

¹ I begreppet "student" inräknas forskarstuderande vad gäller stöd som relaterar till deras studier och studiesituation men inte stöd som relaterar till deras arbetsuppgifter och arbetsmiljö som anställd. Studenter inom uppdragsutbildning inkluderas inte.

2. Definitioner

Termer och begrepp som är relevanta för Högskolans särskilda pedagogiska stöd vid funktionsnedsättning definieras i detta avsnitt. Definitionerna är hämtade från *diskrimineringslagen (2008:567)* och webbplatsen för *Diskrimineringsombudsmannen*².

Med **funktionsnedsättning** menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Tillfälliga begränsningar av en persons funktionsförmåga är inte en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening. Funktionsnedsättning innebär en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Det är alltså något som en person har, inte något som en person är.

Funktionshinder beskriver den begränsning en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Ett funktionshinder uppstår därmed i mötet mellan människa och miljö. Det kan handla om alltifrån höga trösklar till attityder. Det är alltså miljön och omgivningen som är funktionshindrande.

Bristande tillgänglighet är när en person med funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte genomför skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Vad som är skäliga åtgärder avgörs genom en helhetsbedömning i varje enskilt fall. Utgångspunkten är de krav på tillgänglighet som gäller enligt de lagar och regler som finns för verksamheten. Hänsyn ska även tas till ekonomiska och praktiska förutsättningarna för verksamheten, hur varaktig och omfattande relationen mellan den enskilda personen och verksamheten är samt andra omständigheter av betydelse, till exempel nyttan av en åtgärd.

3. Ansökan om särskilt pedagogiskt stöd

Det särskilda pedagogiska stödet är avsett för studenter med en dokumenterad funktionsnedsättning. För att få en ansökan beviljad ska studenten ha en funktionsnedsättning i enlighet med definitionen ovan och vid ansökan kunna uppvisa ett intyg på funktionsnedsättningen. Ett intyg kan vara utfärdat av en läkare eller annan legitimerad sjukvårdspersonal, exempelvis audionom, logoped eller psykolog. När det gäller läs- och skrivsvårigheter kan intyget även vara utfärdat av godkänd dyslexiutredare eller specialpedagog. Vidare måste studenten vara antagen till och, i de flesta fall, även registrerad vid en kurs eller ett program vid Högskolan. Ansökan om särskilt pedagogiskt stöd sker via det nationella administrations- och informationssystemet Nais, www.nais.uhr.se.

Högskolans samordnare för studenter med funktionsnedsättning (se avsnitt 6.1) gör efter ansökan en prövning av ett särskilt pedagogiskt stöd. Prövningen leder fram till ett beviljande eller ett avslag. Ett beviljande innehåller beslut om stödåtgärder och/eller rekommendationer om olika stödåtgärder för anpassning av studentens studiensituation. Allt stöd är individuellt anpassat. Beviljandet gäller för en bestämd tidsperiod, vilken anges. Ett avslag motiveras skriftligt för studenten.

² <http://www.do.se/om-diskriminering/skyddade-diskrimineringsgrunder/> (hämtat 2018-09-24)

4. Utformning av särskilt pedagogiskt stöd

Det särskilda pedagogiska stödet ska ha ett direkt samband med utbildnings-situationen, det vill säga med exempelvis föreläsningar, seminarier, laborationer, exkursioner, grupparbeten och examinationer som ingår i utbildningen. En skälig anpassning ska erbjudas utifrån studentens behov. En skälig anpassning innebär nödvändiga och ändamålsenliga ändringar och anpassningar, som inte medför oproportionerliga eller omotiverade kostnader. Stödet ska främst ses som en hjälp till självhjälp. Många stödformer syftar till att ge studenten verktyg och möjligheter att utveckla förmågor – med målet att studenten ska bli så självständig och framgångsrik som möjligt i sina studier.

Det stöd Högskolan erbjuder är relaterat till studiesituationen. Högskolan ansvarar inte för personliga hjälpmedel som exempelvis rullstol, hörapparat, tekniska hjälpmedel för att kommunicera eller specialutformade datorprogram. Boendestöd eller privat stöd – för exempelvis personlig hygien, att äta eller klä av och på sig – ingår heller inte.

Flera av de stödåtgärder som beskrivs nedan rör examination. Examinationens innehåll kan inte ändras men däremot kan det finnas möjligheter att ändra tillvägagångssättet, det vill säga hur examinationen kan genomföras. I Högskolans lokala reglering av examination och utformning av kursplan anges att ”anpassad eller alternativ examination kan erbjudas en student med varaktig funktionsnedsättning, förutsatt att beslut om särskilt pedagogiskt stöd har fattats för studenten i fråga.”

4.1 Beslutade stödåtgärder

Samordnaren kan besluta om olika stödåtgärder som bekostas av högskolegemensamma medel. Exempel på sådana stödåtgärder är:

- beviljad stödperson som teckenspråkstolk, medstudent, anteckningsstöd eller studentmentor,
- enskild sal eller en mindre grupp vid salstentamen,
- förlängd tentamenstid vid salstentamen eller
- möjlighet att genomföra salstentamen på dator med talsyntes samt rättstavningsprogram.

Beslut om behov och omfattning av stödåtgärder sker efter samråd mellan student och samordnaren och, vid behov, kursansvarig och/eller programansvarig lärare. Vid beslut om fortsatt stöd ska beaktas om studenten har uppnått en, efter sin särskilda situation, godtagbar studieprestation.

4.2 Rekommenderade stödåtgärder

Ett besked om särskilt pedagogiskt stöd kan, förutom beslutade stödåtgärder, innehålla rekommendationer om stödåtgärder till de lärare som ansvarar för undervisning och examination (främst kursansvarig lärare och/eller examinator). Rekommenderade stödåtgärder kan exempelvis vara:

- tillgång till föreläsningmaterial i förväg,
- möjlighet att spela in föreläsning i ljudformat för eget bruk,

- förlängd tid för inlämning av examinationsuppgift,
- uppdelning av examination till två eller flera tillfällen,
- muntlig examination istället för skriftlig,
- muntlig examination som komplettering till skriftlig,
- skriftlig examination istället för muntlig,
- extra handledning i enskild kurs eller vid uppsatsskrivande eller
- stöd vid verksamhetsförlagd utbildning.

Det kan också finnas andra möjliga stödåtgärder som ansvarig lärare kan besluta om i dialog med student och, vid behov, samordnaren.

Intuitionen kan, efter överenskommelse med samordnaren, ha rätt till ersättning för de merkostnader som uppstår i samband med beviljandet av rekommenderat stöd.

4.3 Övrigt pedagogiskt stöd

Utöver beslut om stödåtgärder och rekommendation om stödåtgärder kan en student – inom ramen för det särskilda pedagogiska stödet – beviljas annan anpassning eller särskild utrustning. Det kan till exempel finnas behov av att få tillgång till särskilt resursrum som Högskolan tillhandhåller eller utökad printkvot. Beslut fattas av samordnaren.

5. Överenskommelse om individuell studiegång

I vissa fall kan funktionsnedsättningens art kräva en långsammare studietakt än normalt. Programansvarig lärare och studie- och karriärvägledare samt, vid behov, samordnaren, kan då tillsammans med studenten utarbeta en *överenskommelse om individuell studiegång* för genomförandet av studierna³. En uppföljning av den individuella studiegången bör ske regelbundet.

6. Ansvar

Det är *allas ansvar* att verka för en tillgänglig högskola. Såväl medarbetare som studenter ska ge ett generellt stöd och uppvisa ett gott bemötande gentemot studenter med funktionsnedsättning. Åtgärder och anpassningar som är kopplade till särskilt pedagogiskt stöd och tillgänglig undervisning ska ske i nära samverkan med samordnaren för studenter med funktionsnedsättning (se avsnitt 6.1 nedan).

6.1 Verksamhetsstödet

Samordnare för studenter med funktionsnedsättning

Inom avdelningen för utbildnings- och studentstöd ska det finnas en samordnare för studenter med funktionsnedsättning (samordnare), med ansvar för kontakter med och samordning av ärenden som rör särskilt pedagogiskt stöd. Samordnaren ska även vara

³ Överenskommelser om individuell studiegång kan fattas av ett antal olika skäl, varav funktionsnedsättning utgör ett.

ett stöd till personal som kommer i kontakt med målgruppen och bistå med allmän rådgivning i dessa frågor. Samordnaren ansvarar för att:

- behandla ansökningar om särskilt pedagogiskt stöd, besluta om stödåtgärder, rekommendera stödåtgärder samt besluta om övrigt pedagogiskt stöd,
- följa upp och utvärdera beslut och rekommendationer som rör stödåtgärder och övrigt pedagogiskt stöd,
- vara ett stöd för undervisande personal rörande studenter med funktionsnedsättning,
- rekrytera, utbilda, handleda samt administrera kostnader för stödpersoner samt
- redovisa och ansöka om nationella medel för särskilt pedagogiskt stöd.

Högskolebiblioteket

Högskolebiblioteket ansvarar för tjänster som rör kurslitteratur i anpassad form, främst den webbtjänst som finns för nedladdning av talböcker⁴. Bibliotekets personal kan också i andra fall, till exempel via Studieverkstan, vara en resurs kopplad till särskilt pedagogiskt stöd och tillgänglig undervisning.

IT-avdelningen

IT-avdelningen ansvarar för att tillgodose de specifika behov som kan uppstå för en student med funktionsnedsättning i Högskolans datasalar eller resursrum, vid kopiering m.m. Åtgärder som relaterar till särskilt pedagogiskt stöd och tillgänglig undervisning initieras av samordnaren.

Tentamensadministrationen

Tentamensadministrationen, som är en funktion inom avdelningen för utbildnings- och studentstöd, har det samordnande uppdraget att hantera anpassning av salstentamen. Vilka anpassningar som ska göras anges i beslutade eller rekommenderade stödåtgärder.

6.2 Lärare och annan undervisande personal

Alla lärare och annan undervisande personal har ett ansvar för att undervisningen generellt bedrivs på ett sätt som är tillgängligt och inkluderande för studenter med funktionsnedsättning. Samlad information om att undervisa tillgängligt finns på Högskolans medarbetarportal.

Kursansvarig lärare och examinator har ett särskilt ansvar som innebär att de ska avgöra om de stödåtgärder som rekommenderas av samordnaren kan genomföras i relation till gällande kursplan.

⁴ Nedladdning av talböcker till dator eller mobiltelefon gör studenten via en särskild webbtjänst. För att få tillgång till tjänsten behövs ett konto och introduktion av ansvarig personal på högskolebiblioteket. Om nyinläsning måste göras kan sådan beställas av bibliotekets personal. Studenten ansvarar själv för kontroll av att kurslitteraturen finns tillgänglig i anpassad form (se avsnitt 6.5).

6.3 Högskoledirektör, prefekter och avdelningschefer

Högskoledirektören och prefekterna – och de avdelningschefer som arbetar under dem – har det direkta och operativa ansvaret för att funktionshinderperspektivet integreras i den reguljära verksamheten.

6.4 Rektor och fakultetsnämnd

Rektor och fakultetsnämnd har det övergripande ansvaret för att det bedrivs ett målinriktat och aktivt arbete för lika villkor. Beaktande av funktionshinderperspektivet utgör en del av lika villkorsarbetet – som i sin tur är integrerat i Högskolans samlade system för kvalitetsarbete.

6.5 Studenten

Studenten är själv ansvarig för sina studier. Kunskapsmålen gäller lika för alla studenter. Ett särskilt pedagogiskt stöd beviljas alltid i relation till kursplan och de lärandemål som kursen har. Studenten med funktionsnedsättning är sin egen informationsbärare och ansvarar för att:

- ansöka om ett särskilt pedagogiskt stöd, och i ansökan bifoga ett intyg som styrker en varaktig funktionsnedsättning, om denne önskar stödåtgärder och/eller övrigt stöd⁵
- i så god tid som möjligt⁶ informera de lärare som ansvarar för undervisning och examination (främst kursansvarig lärare och examinator) om beslutade och rekommenderade stödåtgärder,
- vid skriftlig salstentamen anmäla behov av särskilt stöd senast sju dagar innan examinationen via länk i Studentportalen,
- i så god tid som möjligt kontrollera att kurslitteraturen finns tillgänglig i talbok eller annan anpassad form – och vid behov beställa anpassning (oftast nyinläsning) av ansvarig personal vid högskolebiblioteket⁷,
- informera samordnaren om förändringar i studiesituationen (till exempel byte av utbildningsprogram),
- ansöka om eventuella tillägg eller ändringar i sitt beslut samt förnya ansökan vid utgången beslut och
- delta i samråd, uppföljning och/eller utvärdering av det särskilda pedagogiska stödet.

⁵ Ansökan görs så snart som möjligt efter registrering på program och/eller kurs. I de fall behov finns av anpassningar som tar tid att förbereda rekommenderas studenten att kontakta samordnaren redan i samband med ansökan till utbildningen.

⁶ Information om stödåtgärder ska lämnas vid kursstart eller så snart dokumentationen av de beviljade eller rekommenderade stödåtgärderna är tillgänglig. Information lämnas vid varje ny kursstart.

⁷ För nyinläsning krävs minst åtta veckor vilket innebär att studenten, om möjligt, ska göra kontrollen minst åtta veckor före kursstart. Studenten måste vara antagen till kursen i fråga.

7. Finansiering och redovisning

Det särskilda pedagogiska stödet till studenter med funktionsnedsättning finansieras genom högskolegemensamma medel som reserveras i Högskolans budget.

Nationell samordnare och extra anslagsmedel

Högskolan ska årligen redovisa kostnader samt statistiska uppgifter om antalet studenter som erhållit stöd till en nationell samordnare som finns vid Stockholms universitet. Om den årliga kostnaden överstiger 0,3 % av Högskolans anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå finns möjlighet att ansöka om extra anslagsmedel via den nationella samordnaren. Kostnader för utrustning, investeringar eller åtgärder som relateras till Högskolans generella tillgänglighet omfattas dock inte.

Särskilt utbildningsstöd

Högskolan kan även söka *särskilt utbildningsstöd* från Specialpedagogiska skolmyndigheten. Särskilt utbildningsstöd är ett bidrag för att kunna anställa stödpersoner till studenter som är i behov av stöd för att kunna genomföra sina studier. Bidraget gäller för stödpersoner till studenter med rörelsehinder eller med psykiska eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Ansökan om bidrag för kostnader för särskilt utbildningsstöd görs retroaktivt en gång per år. Den ekonomiska redovisningen som bifogas ansökan ska granskas av auktoriserad revisor.

8. Ikraftträdande

Dessa anvisningar för särskilt pedagogiskt stöd vid funktionsnedsättning gäller från 2018-10-09. Anvisningarna ersätter tidigare styrdokument från 2009-11-13 (dnr 2009/466-50).